

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste keskühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas „ 1.—

**Üksiknumber
15 senti.**

Ilmub 1–2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetaja ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülj . . . Kr. 30.—
Pool lehekülge „ 15.—
Veerand „ „ 7,50
Kaheksandik „ „ 4.—
Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 6/7

31. juulil 1930 a.

VII aastakäik

SISU: Välisteenistuse seadus. — Saksa ametnikelt nõutakse „hädaohvrit“. — Võitlus 10-tunnilise tööpäeva ümber. — Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest. — Riigiteenijaskond ja avalik arvamine. — Haridustsensuse liialdatud eesõigustamine. — Austria positeenijate olukorras. — 2 kangelas veduril. — Välismaill: I. T. F. järjekorraline kongress Londonis. Ametnikude internatsionaali kongress Genfis. Kollegiaalsus Prantsuse riigiteenijaskonnas. Jaapani edusamme. Veidi statistilisi andmeid Ameerika sõidukite kohta. — Joonealune: Kui postilaste kutseühingu juhatus teeb uinakut (provintsikiri). Viipeid viimaselt positeenijate kongressill.

Välisteenistuse seadus.

Uusi põhimõtteid riigiteenistusõiguses.

Riigikogu poolt äsja vastuvõetud ja maksma hakanud Välisteenistuse seadus riivab küll õige väikest arvu riigiteenijaid — riigiteenijaid välisministeeriumis, — kuid et see seadus toob uusi põhimõtteid meil seni maksvasse riigiteenistusõigusesse, siis tohiks ta ka laiemaid riigiteenijaskonna ringkondi huvitada.

Kõige pealt on selle seadusega laiendatud kõlbulikkuse nõudeid riigiteenistusse astumisel (kuigi ainult välisteenistuse alal). Ametisse ei või võtta neid, kes on sattunud majanduslikult niivõrt raskesse seisukorda, et nad ei suuda täita oma ainelisi kohustusi. Vabariigi Valitsusele on aga antud õigus maksma panna veel muidki eritingimusi välisteenistusse astumisel.

Erilist tähelepanu väärivad aga kõnes-

oleva seaduse määrused ametikohalt ära kutsumise ja Välisministeeriumi käsutusse määramise kohta, millist põhimõtet meie senises riigiteenistusõiguses ei leidunud. Nimelt ametissemääraval on õigus tarbekorral riigiteenijat tema seniselt ametikohalt ära kutsuda ja Välisministeeriumi käsutusse määrata, kus ta on kohustatud täitma kõiki välisministri poolt tema peale pandud ülesandeid ning on õigustatud endisele ametiastmele vastavat palka edasi saama ühe aasta jooksul, kui ta ei ole lahkunud riigiteenistusest. Pärast üheaastast käsutuses seismist vabastatakse käsutusse kutsutu riigiteenistusest, kui ta selle aja jooksul pole nimetatud uuele kohale. On ta aga nimetatud uuele kohale, siis saab ta palka selle uue koha järgi, kui see ületab senise palgamäära, vastasel kor-

ral aga maksetakse talle ühe aasta jooksul palka senise määra järgi.

Seni on meil riigiteenija mõiste seotud olnud kindla kohaga. Keegi ei saa muidu olla riigiteenija, kui ta pole määratud mingisugusele koosseisus ettenähtud kohale. Ainult üht erandit sellest üldreeglist tunneb senine riigiteenistusõigus: kui ametniku koht kaotatakse ja ta reservi viiakse, jääb ta kuu kuu kestel riigiteenistusse edasi. Kuid reservisoliija riigiteenija ei täida mingisuguseid ametiülesandeid, ta pole enam aktiivteenistuses. Käsitusesoliija jääb aga aktiivteenistusse edasi. Reservi viidud ametnik on sõna tõsisel mõttes „arhiivi“ asetatud, kust uuele kohale pääsemine väga küsitav. Käsitusesoliija on selleks igatahes rohkem välja-vaateid, rääkimata sellest, et ta tervelt 12 kuu palga edasi saab, reservisoliija aga ainult 4,5 kuu oma. Niisugusel käsitusesolemise instituudil on veel muidki positiivseid omadusi, millede üksikasjaline käsitlemine käesoleva kirjutise piiridest välja viiks. Igatahes tuleb organisatsioonidel kaalumisele võtta, kas ei tuleks nõuda selle instituudi ühel ehk teisel kujul laiendamist muudelegi riigiteenistusaladele.

Nagu on laiendatud nõudmisi teenistusse astumisel, nii on laiendatud ka teenistusvahekorra lõpetamise põhjusi: *välis-teenistusesoliijat riigiteenijat võidakse riigiteenistusest vabastada, kui ta on majanduslikult sattunud säärasesse seisukorda, et ta ei suuda täita oma ameti kohustusi.*

Üksikasjalisemalt on kõnesolevas seaduses normeeritud ka puhkeaegade küsimus. Puhkeaegade normid on küll needsamad, mis üldises riigiteenistusseaduses, kuid *välismaal teenistuses oleku puhul pikendatakse puhkeaja kestust kodumaale sõidu puhul aja võrra, mis normaaloludes edasitõlgeks sõiduks küllaldane.* Samuti on lubatud ühendada teenistuse huvides ja riigiteenija nõusolekul (kui seda nõusolekut aga küsitaks!) kaht väljateenitud puhkust. On teenistusekoht aga väljaspool Euroopat ja ei ole riigiteenija puhkeajaga kasutanud ühel või mitmel aastal, siis võidakse neid ühendada, kuid igal puhul nii, et *puhkeajad väljaspool Euroopat ei ületaks nelja kuud.*

Edasi on puhkuseolijale kohuseks teatud teatada ametiasutusele ja oma otsekohesele ülemusele oma aadress puhkuse viibimise ajal. Lõpuks on *puhkuse lubajale õigus antud puhkuseviibijat enne puhke-*

aja lõppu teenistuskohuste täitmisele tagasi kutsuda, kui tungivad asjaolud seda nõuavad. Puhkuseviibija on kohustatud viivitamata seda korraldust täitma.

Need on enam-vähem tähtsamad lahkuvad senisest korrast; muis osades jäävad maksuma senised riigiteenistuse seaduse määrused, või kui ongi erimäärusi, siis on need senistele analoogilised (näit. surma korral perekonna kindlustamine jne.).

Me ei saa aga käesolevat lühikest ülevaadet lõpetada ilma etteheideteta meie seaduseandluse aadressil. Ja seda mitte seaduse sisulise, vaid redaktsioonilise külje pärast.

1924. a. vastu võetud riigiteenistuse seadus on oma terminoloogialt väga puudulik. Tolle aja kohta on see vast ka arusaadav ja vabandatavgi. Kuid nüüd, 6 aastat hiljem, ei oleks enam kuidagi tohtinud esineda niisugused redaktsioonilised puudused, nagu need kahjuks kõnesolevas seaduses ometigi ette tulevad. Maksev riigiteenistuse seadus jaotab riigiteenijad ametnikeks ja vabateenijaiks. Sellepärast peaks teenistusseaduses terminust „ametnik“ ka ainult selles kitsamas mõttes tarvitama, olgugi et harilikus kõnekeeles ametniku all enamasti kõiki riigiteenijaid mõistetakse. Ometigi lausub kõnesoleva seaduse § 8 viimane lõige: „Määratud ajaks (ümberpaigutuse puhul nimelt C. s.) ilma mõjuva põhjusega teenistusse mitteilmumisel loetakse *ametnik* riigiteenistusest lahkunuks.“ Kas siis vabateenija võib hiljemaks jääda? Arvatavasti küll mitte.

Välisministeeriumi käsutusse võidakse määrata kõiki välis-teenistuses olijaid riigiteenijaid, seega ka vabateenijaid. Aga pärast üheaastast käsutuses viibimist vabastatakse ainult käsutusse kutsutud *ametnik* riigiteenistusest. Mis sünnib siis vabateenijaga? Ilmne on, et siin „ametnik“ on tarvitatud laiemas, igapäevases mõttes, aga mitte kui juriidiline tervik.

„Välisesinduse teenistusse nimetatud riigiteenijaile (s. o. ka vabateenijaile C. s.) maksetakse palka sisemaa palgaastme järgi kuni *ametnikohale* väljasõidu päevani“ (§ 8, teine lõige). Riigiteenistuse seaduse § 1. järgi on ametikoht ainult ametnikel, mitte aga vabateenijail. Piirdume ainult nende väidetega. On aeg, et meie seadused vähemalt redaktsiooniliselt laitmatuks kujuneksid. *Civil servant.*

Saksa ametnikelt nõutakse „hädaohvrit“.

Palkade vähendamise katse maskeeritud kujul.

Saksa riigiteenijaskond elab üle ärevaid päevi. Suured protestkoosolekud, delegatsioonid, telegrammid, märgukirjad, agitatsioon ajakirjanduses — on päevakorral. Ja kõigeks selleks on ka küllalt kaaluv põhjus: riigiteenijate palku kavatakse (kuigi maskeeritult) vähendada. Et aru saada põhjustest, mis niisugused kavatsused välja kutsunud, peame lühida pilgu heitma Saksa riigi praegusele majanduslikule seisukorrale. Inflatsioonija möödudes on Saksa finantspoliitika mitmeti käinud omapäraseid teid. Esimesil aastail pärast seda oli riigikassas raha ülikülluses, nii et sajad miljonid margad ühel või teisel teel (Ruhri kahjutasude, krediitide, maksude sissenõudmise edasilükkamise jne. näol) majandusesse juhitud võisid saada. Ainult ametnikkude vastu oldi enam kui tagasihoidlik ja oli vaja aastatepikkust väsimatut kutseorganisatsioonide tööd, enne kui 1927. a. ette võeti ametnikkude palgareform, mis aga siiski väga tagasihoidlikuks osutus. Majanduslik tõus, mis 1927. a. valitses, muutus järgnevate aastate kestel aga kriisiks, mille esimeseks tunnuseks oli järjest kasvav töötute arv. Et viimastele kindlustada mingisugustki elamisvõimalust, pandi mõni aasta tagasi maksta tööpuuduse vastu kindlustus. See tõi aga väga suure köikumisfaktori riigieelarvesse, mille kõrvaldamiseks nüüd juba aasta aega teid otsitakse, seda enam, et töötute arv alatasa kasvab. Kaalumisel on olnud üksikute valitsemisalade — näit. välisteenistuse, kaitseväe jne. — kulude tunduv vähendamine, õlle ja tubaka kõrgemalt maksustamine, tulumaksu kõrgendamine jne. Kuid kõik need kavatsused on leidnud suuri takistusi poliitilistest jõuvahekordadest. Üle on jäänud ainult ametnikud väiksema vastupanu kohana. Ja nii on tekkinud hädaohvri mõte, mis juba 1929. a. detsembrist kõne all, kuid nüüd tõsise kaju on omandanud.

Ametnikkude hädaohvri vajaduse põhjendusena tuuakse ette peamiselt kolme asjaolu: 1) 1927. a. palgareform olevat olnud ametnikele liiga soodus, 2) leitakse, et töötute kindlustamisest peaksid osa võtma kõige pealt need, kes ise ilma ülesütlamise riisikota teenistuses ja 3) tarvidust

katta suuremat puudujääki riigieelarves. Nii on siis välja jõutud kindlapalgaliste erimaksustamise mõtte juure. Seaduseelnõu järgi riivab see erimaks: kõiki ametnikke, pensionärid kaasa arvatud, 4%-ga bruttosissetulekust, vabateenijaid (Angestellten) kuni 700 Rmk. kuusissetulekuga 2%-ga, üle 700 Rmk. — 4%-ga ja eraametnikke üle 700 Rmk. kuusissetulekuga — 4%-ga. Tehtud arvutused näitavad, et 88% selle maksu kogusummast langeks riigiteenijatele. Kuna seaduseelnõu järgi maksu võetakse bruttosissetulekust, seega maks väikesepalgalist ja lasterikast ametnikku samal määral riivab, kui kõrgepalgalist või üksikut, siis on see sisuliselt palgavähendus, seda enam, et ta ka mingi tähtajaga piiratud pole.

Palgavähenduse kavatsused lähevad aga veelgi kaugemale. Hädaohvri seaduseelnõu kõrval on esitatud veel rida teisi, mis riigiteenijate sissetulekuid vähendama peavad. Mitmed erilised palgade juure kaotatakse hoopis ära, maksuma pannakse ametikõrgenduste keeld, koosseisusid kavatakse kokku tõmmata jne. Kõik see tõendab, et seni enam-vähem kindel olnud riigiteenijate seisukord Saksamaal tõsiselt kõikuma on hakanud. Muidugi ei lähe need kavatsused kõik nii libedasti läbi. Saksamaal on ametnikkude kutseorganisatsioonid suured, tugevad, varustatud suurte majanduslikkude ressursidega ja muidugi pannakse kõik mis võimalik mängu, et neid kavatsusi nurja ajada. Teiseks on Saksa ametnikud väga tugevasti esindatud riigipäeval, samuti on neil silmapaistev mõju ja kaal pea kõigis suuremais poliitilises erakondades. Kõik see kasutatakse võitluses ära. Nii ähvardab juba 13. juunil ametnik-riigipäevalliige A. Morath: „Veel ei ole need kavatsused seadus. On ametnikkond, ükskõik millisesse poliitilisse suunda kuuluv, vastupanus üksmeelne, siis tuleb riigipäeval nendegi häält kuulata.“ Nagu teame, oligi rahaminister Moldenhauer mõned päevad pärast seda sunnitud valitsusest lahkuma! Esimene suurem vastuattaak rahaministri kavatsuste oli 15. juunil Berliinis spordipalees peetud suur protestkoosolek, millest osa võtsid tuhanded riigiteenijad kõikidesse erakondadesse kuuluvate riigipäeva-

liigete juuresolekul,*) kus vastu võeti resolutsioon, milles kirjeldatud kavatsuste vastu kõige teravamalt protesteeritakse. Sellele järgnevad samasugused koosolekud üle riigi. Samal ajal algab agitatsioon nende kavatsuste vastu ajakirjanduses; nihästi ametnikkude eneste häälekandjais, kui ka poliitilises. Ajakirjanikkude informeerimiseks korraldatakse neile pressihooes vastuvõtt, kuhu ilmub 140 ajakirjaniku ümber, keda kõigekülgsest tutvustatakse ametnikkude seisukohtadega ja varustatakse tarviliku materjaliga. Algatusel on edurikas tagajärg, sest ametnikkude seisukohad leiavad ajakirjanduses elavat käsitamist. Edasi rakendatakse tööle kõik ametnikkude ridadesse kuuluvad kuulsused, endised ministrid, riigisekretärid, teadusemehed jne., kes küll poliitilises ajakirjanduses — igaüks vastavalt oma erakondlikule kuuluvusele —, küll eriajakirjanduses, küll ametnikkude häälekandjais kõige teravamalt arvustavad kavatsusi ja nende põhjendusi. Võib arvata, et kõigil sellel mitte väikene mõju pole avaliku arvamise peale, mis teatud ringkondade sihiliku agitatsiooni tõttu seni ametnikkudele kaunis ebasoodus oli. Võib aga arvata, et tõelise seisukorraga tutvumine selles peagi pöörde paremusele toob.

Lõpuks ei peaks huvita olema tutvuda mõningate tähtsamate vastuväidetega, mis ametnikkude poolt nende kavatsuste vastu ette tuuakse. Kõige pealt juhitakse tähelepanu sellele, et on äärmiselt ülekohtune erimaksu alla panna kindlapalgalisi, aga mitte kõiki maksujõulisi kodanikke. Nii ütleb H. Lenz, üks suurima ametnikkude kutseorganisatsiooni — Der Deutsche Beamtenbund'i — juhtidest oma spordipalee protestkoosolekul peetud kõnes: „on kogu rahva kohus üldise jõupingutusega teha äärmist katset, luua alus rahanduslikule tervenemisele, majanduslikule ülesehitusele... Niisugusest üldisest jõupingutusest jõudu mööda osa võtma ja selleks paratamatult vajalikke ohvreid kandma on ametnikkond nõus. Kuid ta on sunnitud end kaitsma erimaksustamise vastu...“ Samas asjaolus näeb kavatsuste suurimat puudust ja riigipoliitilist hädaohtu ka endine riigi rahaminister ja riigipäevaliige

dr. H. Köhler: „Mitte kõik maksuvõimelised ei pea ohvrit tooma, vaid ainult kindlapalgalsed, seega ametnikud riigi- ja eraasutustes. Mitte need paljud tuhanded vabades elukutsetes, tööstuses ja kaubanduses, kes hästi ja väga hästi teenivad ja sellepärast kergesti ohvrit tuua võiksid. Need peavad jääma maksuvabaks. Ja miks? Peamiselt sellepärast, et kardetakse, et nad ajutisele kõrgemale maksustamisele vastaksid oma sissetulekute välismaale üleviimisega. Ja sellepärast veeretatakse kogu raskus nendele, kes seda teha ei saa... Selles on kavatsuste suurim puudus, seda peab tunnustama iga eelarvamisteta küsimusele läheneja.“ (Augsburger Postzeitung nr. 133).

Teise tähtsama argumendina kavatsuste vastu tuuakse ette, et kavatsatud ühe rahvaklassi erimaksustamine rahvamajanduslikult sugugi ei anna loodetud tagajärgi. Nii näitab prof. Grebe, et praegune majanduslik kriis ei ole sugugi ametnikkude oletatavate kõrgete palkade tagajärg, vaid on rahvusvahelise iseloomuga. Teisest küljest aga „kõik avaliku valitsemisega seotud kulud voolavad otsekohe jälle majandusesse tagasi. Ainult need kaks miljardit, mis me iga aasta peame maksma oma endistele sõjalistele vastastele, lähevad meie majandusele kaduma... Kõik muu, ka töötute toetus ja ametnikkude palgad, voolab otsekohe uuesti majandusesse. Ja kas on otstarbekohasem, kui üks ja sama summa jaotatakse ära arvurikaste väikeste ja keskmiste majanduse osaliste vahel ja neile tööd ja turgu võimaldab, või et see ainult üksikuile suurettevõtjaile osaks langeb, on vähemalt kaheldav. Sada miljonit marka palkadeks ei toeta majandust sugugi vähem mõjurikkalt, kui sada miljonit, mis mingisuguseks ühiskondlikuks tööks välja antakse. Maksud ei püra sugugi võistlusvõimet siseturul, kui kõik käitised neid ühtlaselt kannavad.“ Edasi näitab seesama professor, et ametnikkude palgad kaugelki liiga kõrged ja nende arv sugugi üleliia suur pole, tuues selleks võrdlusi eramajanduse alalt. „Tööstus ja pangad on küll tööliste ja teenijate arvel ratsionaliseerunud, kuid nende juhtivate ametnikkude arv ja palgad on tõusnud... Ajakirja „Der Deutsche“ järgi näiteks said ühes Aaugburgi ettevõttes 24 teenijat kokku 57.000, direktor aga üksipäini 60.000 Rmk. palka. Ühes teises Lõuna-Saksa raionis olid 60. teenija

*) Meie Keskliit selle vastu püüab selliseid koosolekuid korraldada võimalikult salaja, et riigikoguliikmed viimati ei kuuleks tõelist riigiteenijate arvamist, nagu seda tõendas kevadel pitsimajas peetud koosolek haiguskindlustuse kärpimise kavatsuste puhul.

palgad 144.000 Rmk., kolme direktori omad aga 156.000 Rmk., mille juure aga peaaegu sama suur summa tantjeeme tuli. 604. võrdluse alla võetud ettevõttes olid 1914. a. võrreldes töölised ja teenijad 45% võrra koondatud, selle vastu aga direktorite arv 1329 pealt 1828 peale ja nõukogu liigete arv 3985 pealt 5587 peale tõusnud. Võib küll möönda, et masinatöö arenemisega järelvalvega ja juhtimisega tegutsevate isikute arv võrreldes tööliste arvuga tõusma peab, kuid siiski on kindel, et majandus oma valitsemisaparaadi tugevamalt välja on arendanud kui riik ja, et juhtivate palkade juures riiki üldse võrdlusevõimeliseks ei saa arvata...“ (Der Beamtenbund, nr. 45).

Lõpuks näidatakse, et tööpuudus, mis ju kriisi üheks suurimaks põhjuseks, on peamiselt ratsionaliseerimise, tehnilise ja majanduslik-organisatsiooniliste edusammude tagajärjeks. On jõutud üleproduktioonini, kuna vajalikke tarvidusi on võimalik rahuldada vähema arvu inimeste abiga. Loogiline järeldus sellest peaks olema, et tööaeg tuleks lühendada, et võimaldada rahvamassidel sellest edusammust osa saada. Ei sünni seda, siis muutub see edusamm massidele needuseks. Riik talitab aga otse vastupidiselt pikendades tööaega, kärpides puhkeaegu, sundides tegema ületunde jne. Lühendaks riik tööaega, võiksid tuhanded töötud jälle tööd saada. Kärpides ametnikkude arvu, pikendades nende tööaega jne., et kokku hoida summasid, milledega toetada töötuid, suurendatakse teisest küljest ometigi nende samade töötute arvu.

Eelmiste ridade kirjutamise ja trükkiandmise vahel on asjad järgmiselt arenenud.

Riigipäeval ei leidnud valitsuse eel nõud tarvilikku enamust, sellepärast võttis valitsus nad tagasi ja pani riigipresidenti dekreediga põhiseaduse § 48. põhjal maksma järgmised määrused:

1. Erimaksum, n. n. „Reichshilfe“ 2,5% suuruses bruttosissetulekult riigiametnikkudelt ja -teenijatelt.

2. Tulumaksu kõrgenduse 5% võrra sissetulekutelt üle 8000 Rmk. 1929. a.

3. Vallalistemaksu, mis on 10% palgamaksust (Lohnsteuer) kõigile neile, kelle palk on aastas 2640 Rmk. ja rohkem.

4. Kodanikumaks (Bürgersteuer, mis muuseas juba „neegrimaksuks“ ristitud, kuna seni sellist maksu lääne-eurooplased tundsid ainult koloniides), vähemalt 6 Rmk. suuruses igalt kodanikult üle 20 aasta.

Sotsialistid ja kommunistid nõudsid nende määruste tühistamist ja sellekohane otsus võeti ka riigipäeva poolt 236 häällega 221 vastu vastu. Selle peale saadeti riigipäev riigipresidenti korraldusel laiali. Uued valimised on 14. septembril. Et riigipäev aga, nagu tähendatud, enne seda vastu võttis otsuse, mis eelpooltähendatud määruste tühistamist nõuab, siis ongi valitsus need tühistanud, kuid kahtlemata pannakse need lähemate päevade sees uute määrustega uuesti maksma.

27. VII. 30. a.

Economist.

Võitlus 10-tunnilise tööpäeva ümber.

Direktor Raudsepp katab oma ebaseaduslikke korraldusi Balti eraseaduse paragrahvidega.

Praegusele raudteevalitsuse direktorile Raudsepale on kaheksatunniline tööpäev alati olnud pinnaks silmas. Sellega on ka seletatav mispärast veduri- ja rongiteenijate töö- ja puhkeaja reguleerimisest midagi muud ei kujunenud, kui ainult silmakirjalik tembutamine. Direktor Raudsepp tegi vaga näo ette, rääkis, kalkuleeris ja... haudus tööpäeva pikendamise plaane. Nendega avalikult väljaastumiseks ootas ta kannatlikult soodsat momenti. Varsti tuligi Otto Jaanile appi. Avanes uus ajajärk, mida võib täie õigusega demokraatia

lammutamise ajajärguks nimetada. Nüüd tundis direktor, et paras aeg tegutsemiseks on tulnud. Maha kaheksatunniline tööpäev, maha puhkused, üldse maha kõik... peale kahekordse palga enesele ja Balti eraseaduse § 4186 teenijaskonnale. Need põhimõtted on meie direktorile ain-samad vastuvõetavad ja neid, nagu teada, teostab ta juba pikemat aega kõige suurema agarusega. Sattunud võimujoovastusse ta ei arvesta enam isegi Vabariigi Valitsuse korraldustega. 30. aprillil 1930. a. Vabariigi Valitsuse poolt vastu võetud

„Riigiraudteede töölise palkade määruse täiendus“ on maksev ainult päevatöölise kohta. Direktor Raudsepp paneb aga selle maksma ka koosseisus ettenähtud remonditöölise, eestöotegijate ja ametmeeste kohta. Ja kui nüüd mõned arukamad ja julgemad töölised arvasid enestel õiguse olevat raudteevalitsuse ebaseaduslikke korraldusi mitte täita, siis vallandas neid Raudsepp teenistusest Balti eraseaduse § 4186 põhjal.

Direktor Raudsepp on alati püüdnud toonitada, et ta teenijate vallandamisel talitavat erapooletult, õiglaselt. Raudsepa osa maamootja Lepiku loos aga äratas väga suurt kahtlust ta erapooletuse ja õiglustunde kohta. Teatavasti leidis riigikohus, et Lepikuga oli talitatud seadusevastaselt ja raudteevalitsus oli sunnitud Lepiku õigused uuesti jalule seadma. Nüüd on aga kõik selge: kauaaegsete täiesti korralikkude teenijate vallandamine Balti eraseaduse § 4186 põhjal ainult sellepärast, et nad tõrkusid täitmast raudteevalitsuse ebaseaduslikke korraldusi ei jäta enam mingisugust kahtlust selles, et direktor Raudsepp tunnistab temale alluvate teenijate suhtes ainult omavoli tarvitamist. Erapooletus ja õiglustunne on talle täiesti võõrad mõisted. Raudteelaste pere peab selles teadlik olema ja kõige mõjuvamad enesekaitse abinõud tarvitusele võtma.

Isegi Teedeministerimis olevat Raudsepa teguviis juba tähelpanu äratanud ja raudteevalitsuselt olevat järele päritud, mis alusel ta käsitab Vabariigi Valitsuse määrust 30. aprillist 1930. a. kuuteenijate remonditöölise ja eestöotegijate kohta.

Kas oli aga riiklisest seisukohast üldse tarvilik 10-tunniline tööpäev ja kas ta on kasu või kahju toonud?

Kohtadelt kogutud andmetest selgub, et pärast 10-tunnilise tööpäeva sisseseadmist on mitmest piirkonnast paremad töölised lahkunud.

Tööviljakus on üldiselt langenud, sest et ebamääraselt pikk tööpäev mõjub äärmiselt kurnavalt. See hävitab töölises tööroõmu ja töötahte. Töö muutub vastikuks teoorjuseks. Kahte viimast tundi hüütaksegi juba „Raudsepa tundideks“.

Tööpäeva pikendamise kahjulik mõju on eriti Tallinnas tunduv. Kusagil mujal riigi ettevõtetes ja asutustes ei tunta tööpäeva, mis kestaks kella 7 hommiku kuni kella 6 õhtul. Isegi toiduainete muretse-

mise võimalus on töolistelt võetud ja neile tundub, nagu oleksid nad mingisugused karistusekandjad.

Käesoleval aastal, krediitide kärpimise tõttu, on raudteel üldse vähe tööd. Tööaja pikendamise tagajärjel kuulub juba lähemas tulevikus osa töölisi vallandamisele.

Lõpuks olgu mainitud ka äärmiselt kahjulik demoraliseeriv mõju, mida avaldas töölisile uue korralduse sisseseadmise viis ja selle ebaseaduslik käsitlemine kuuteenijate suhtes. Sellega hävitati töölises viimanegi usk õiguslikku korda. Riiklisest seisukohast tuleb siin raudteevalitsuse talitusviisi täitsa lubamatuks pidada ja Keskühingu juhatusel oli täielik alus oma kirjas Vabariigi Valitsusele tähendada, et uue korra sisseseadmise tagajärjeks on kindlasti revolutsioonilise meeoleolu tekkimine tööliskonnas.

Raudteelasi varitseb suur hädaoht — praeguse direktori püüe hävitada raudteel 8-tunniline tööpäev, hävitada õiguslik kord, asetades seda Balti eraseaduse paragrahvidele tugeneva omavoliga. See seisukord manitseb kõiki raudteelasi koonsuma organisatsioonidesse ja viimaseid astuma aktiivselt tegevusse. Ühise jõuga lööme tagasi kõik tagurluse pealetungid. Meie poolt on õigus ja õiglus.

Allpool leiavad lugejad Keskühingu juhatuse poolt Vabariigi Valitsusele ja Teedeministrile saadetud protest-märgukirjad uue korra läbi tekkinud ebaseadusliku seisukorra kohta.

Vabariigi Valitsusele.

Tagasi tulles kirjale 20. maist s. a. nr. 104 — julgeme Valitsuse tähelepanu juhtida 30. aprillil s. a. vastuvõetud määruse puhul järgmistele asjaoludele:

10-tunnilise tööpäeva maksmapanekuga on rida vanemaid ja vilunumaid töölisi töölt lahkunud ja lahkuvad veelgi, et otsida paremaid töövõimalusi. Vilunud töölised leiavad suvisel ajal väljaspool raudteed palju tasuvamat tööd — raudteel saab kümnetunnilise tööpäeva eest 210 senti, kuna ehitustöödel ja isegi Tallinna linnavalitsuselt saab 300—350 senti 8-tunnilise tööpäeva eest. Seni teenisid vilunud töölised raudteel ka 170-sendilise päevapalgaga, kuid neil oli teadmine, et see teenistus on aasta läbi kindlustatud. Praegu aga langeb talvine teenistus 126 sendini — või 3150 sendini kuus. Selge on, et säärase summa eest talvel suudetakse vaevalt tasuda ainult korteri ja kütte kulusid, ülespidamiseks aga midagi üle ei jää.

Uue tööaja sisseviimisel on töö muudetud viljatumaks, kuna tekkis vajadus, ka niisugustes kohtades kui Tallinna sõlm, korraldada lõunavaheaga, mis sagedasti langeb just kõige soodsamale töövõimaluse ajale.

Ühes päevatöolistega sunnitakse 10 tundi töötama ka kuuteenijaid, ilma et sellekohast kompensatsiooni ületunnitasuna maksetakse. Inimesed on sunnitud kohalikkude ülemuste seadusvastaseid käskte täitma ainult kartusel, et muidu vallandatakse Balti Eraseaduse § 4186 korras.

Kuna ülemääralistele riigiteenijatele mingit kaitset ülemuse omavoli vastu pole võimaldatud, siis on nad täiesti terroriseeritud.

Kui paar aastat tagasi Tallinna sõlme ümberhitisalal suuremad tööd käsil olid, siis ei olnud nende läbiviimiseks tarvis Valitsuse määrust 10-tunnilise tööpäeva maksmapanemiseks, vaid kokkuleppel töötati 10—12—14 ja ajuti ka 16 tundigi päevas, ainult tunnitasu suurendati sel puhul 25 senti peale. Nüüd aga sunnitakse Tartu ümbruses roobaste vahetusel töötama ööseti 10 tundi sama tasu eest kui päevalgi.

Säärane talitusviis pole kooskõlas meil tunnistatud tööaja määradega ja demokraatlike korraga ning Keskühingu juhatus protesteerib selle vastu, paludes teatada, milline seisukoht on Valitsusel normaalsete olude maksmapanemiseks.

Selle vastusega palume võimalikult kiirendada.

Härra Teedeministrile,

ärakiri Sotsiaal-Haridusministrile.

Raudteevalitsus on 16. maist s. a. omavoliliselt muutnud Teedeministri poolt kokkuleppel Töö- ja Hoolekandeministriga kinnitatud määruse raudteeteenijate tööaja ja puhkuse kohta, avaldatud Raudteeülesmä käsikirjas nr. 121 — 28. IV. 30. a. Nimelt on Raudteevalitsus korralduse teinud, et 16. maist s. a. peavad Ehitusameti teenijad liini- ja ehitustöödel töötama 10 tundi päevas, erandit tegemata ka laupäeval ja pühade eelpäeval, mil töö harilikult varem lõpetatakse. Nii on Vabariigi Valitsuse otsust 30. IV. s. a., mis maksma pandi tööliste kohta, alusetult laiendatud ka riigiteenijate kohta.

Vabariigi Valitsus on riigiteenijate suhtes määranud kooskõlas Riigiteenistuse seadusega suvepuhkeagade korralduse, mida seni Ehitusameti teenivate riigiteenijate suhtes pole täidetud täiel määral, ainult juhtivad kantseleijõud on seda osaliselt kasutada võinud ja siiski tihti kui almust ülemuse heatahtlikkusest, mitte kui õigust. Nüüd aga, kus teised riigiteenijad võivad suvepuhkest vabalt looduses veeta, paigutatakse raudteel teenivaid riigiteenijaid orjaaegsesse seisukorda, — seisukorda, millest pääsemine oli Vene revolutsiooni ihaldatavamaid tulemusi. Seejuures olgu tähendatud, et 8-tunnilise tööpäeva kohta määratud palku ei ole tööaja pikendamisel vastavalt kõrgendatud, ega ka üle normi tehtud tunde vastavalt Vabariigi Valitsuse määrustele tasutud. Laupäevase tööaja korraldamise kohta aga väidetakse, et Vabariigi Valitsuse määruses 30. aprillist s. a. pole mingisuguseid erandeid ette nähtud ja selle määruse täpseks

täitmiseks on tulnud ka riigiteenijate tööaega pikendada 52 töötunni võrra aastas ilma lisatasuta.

Päevatöoliste suhtes, kes kuuteenijate kohuseid vahetuslikkudel kohtadel täidavad, näit. ülesõidukoha vahid, on Raudteevalitsus asunud hoopis imelikule seisukohale, nimelt maksetakse neile töölistele 12-tunnilise tööpäeva eest ainult 8 tunni tasu, mis risti vastu käib 30. aprilli määrusele. Ei ripu töölisest ära, mis töö talle täita antakse ja kui teda kästakse teha niisugust tööd, mis vältub kogu ulatuses 12 tundi, siis peab ka 12 tunni eest tasu välja maksma, isegi sel juhul kui töölisel kästakse selle tasu eest mitte midagi teha.

Teisest küljest korraldab 30. aprilli määruse § 12, et komandeerimise puhul ühest teemeistri piirkonnast teise, maksetakse peale hariliku töötasu päevaraha, seni pole aga seda määrust täidetud vaatamata, et teise teemeistri piirkonda komandeeritud alatasta ette tuleb.

Ebamäärane on olukord ka ületunnitööde tegemisega ja selle eest tasu saamisega. Nii näeb 30. aprilli määruse § 11 ette, et õnnetusjuhtudel ja muudel tarvilistel kordadel on töölisel kohustatud tööd jätkama ja § 12 määrab ära, et esimesed 2 tundi tasutakse 1½ ja järgmised kahekordselt. Tõsiasi on aga, et korraldatakse küll ületunnitööd, kuid tasumisest loobutakse ettekäändel, et selleks luba nõutama ei hakata, vaid iga ületunni vastu pakutakse tund tunni vastu vaba aega.

Kõike eeltoodud Teile, härra Minister, teatavaks tehes, palume korraldust, et algatatakse 30. aprilli määruse muutmise, sest selle määruse täitmiseviis näitab, et pole tähtis olnud selle elluviimisega saavutada midagi muud, kui tööliste demoraliseerimist, mida tõendab see, et riigiteenijaid ja -töölisi, kes 10 tundi päevas tööl ei ole, kuste vallandatakse kas Balti Eraseaduse § 4186 korras või kõrvalisel ettekäändel, ilma põhjust targu ütlemata, kuna muudest töökorraldustest, mis töövõljalikust tõesti võiksid tõsta — hoidutakse, sest siis ei pruugiks tööline 10 tundi kohal olla.

Maksvast määrusest kinni pidades, tasuda ühest teemeistri piirkonnast teise komandeerimisel (läkitamisel) päevarahad; ületunnid tasuda nii, kui seda määrus normeerib; 12-tunnilisele tööle pandud töölistele tasu maksta ka 12 tunni eest; riigiteenijatele, kes praeguste korravastaste korralduste järeldusel üle 8 tunni töötanud, maksta välja ületunnid ja Raudteevalitsuse määruse vastane tööaja korraldus riigiteenijate suhtes ära muuta.

Teie korraldustest palume meile lahkelt teatada.

Vastusega palume võimalikult kiirendada.

Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Keskühingu juhatus esitas raudteevalitsusele järgmised VII üleriiklikel raudteelaste kongressil vastuvõetud resolutsioonid:

- 1) Töö- ja puhkeaja kohta;
- 2) Lisatasu maksmise kohta kõrgema ameti kohustetäitmise puhul;

3) Teenijate jaotamise kohta ametniks, vabateenijaks, määralistiks ja ülemääralistiks.

4) Riidevarustuse kohta.

Punkt kolmandas tähendatud resolutsiooni kohta teatas raudteevalitsus, et teenijate liigitamise äramuutmise algatus ei

kuulu tema kompetentsi, sest et liigitus kõigis riigiasutuses maksev on. Saades selle vastuse, esitas Keskühingu juhatus resolutsiooni Teedeministrile, kellelt seni vastus puudub.

Ka riigi- ja omavalitsusteenijate Keskliidule saatis Keskühing resolutsiooni teenijate liigitamise kohta ja pensioniseaduse muutmise kohta, paludes astuda vastavaid samme Vabariigi Valitsuse ees.

2. 3. juunil s. a. saabusid Keskühingusse rongiteenijate kutseühingu juhatusest palved — arutusele võtta vanemate konduktorite Eduard Jürgens'i ja Vladimir Viilup'i ametist vallandamise asja. Kirjadele olid juure lisatud ka asjaosaliste seletused ühes rongiteenijate 2. osakonna kirjadega, kus paluti määrata mõõdukat karistust. Keskühing saatis mõlemad palved Raudteevalitsuse Direktorile läbivaatamiseks ühes alljärgneva kirjaga:

Raudteevalitsuse Direktorile.

Saates siinjuures vanemate konduktorite Jürgens'i ja Viilup'i seletused nende karistamise kohta, palub Keskühing neis seletustes ette toodud asjaolude puhul küsimus veel kord läbi vaadata ja kui seletused vastavad tööoludele, karistused muuta vastavalt süü suurusele.

Ühtlasi kasutame juhust paluda asja arutamisele kutsuda Keskühingu esindajat, nii kui seda soovi avaldas VII Üleriiklik Raudteelaste Kongress, mis väljendatud Teile nr. 82 — 9. IV. s. a. saadetud kirjas, mis kahjuks eitavalt vastatud.

Siintoodud juhustes nähtub, kuivõrd tähtsaid

küsimusi oma juurdlustes üksik isik ette valmistab.

Sellele kirjale saabus Raudteevalitsuselt eitav vastus:

Raudteelaste Keskühingu juhatusele.

Teie kirja nr. 113, 115 peale teatan, et kõrvale jättes konduktorite Jürgens'i ja Viilup'i tegevuse kohta kogutud juurdluste materjali, vaid tutvunedes Teie kirja juure lisatud Jürgens'i palvega ja Viilup'i seletusega, kus esimene kirjeldab temale raha pihku pistmisest ja teine temale raha tasku pistmisest, kusjuures aga ei ole talitanud raudteel maksva juhtkirjas ettenähtud korra järele, leian et ametist vallandamise otsust teenijate kohta, kes ei suuda oma teenistuse kohuseid täita raudteel maksva korra järele, ei ole võimalik ära muuta.

Ärakiri sellest vastusest saadeti rongiteenijate kutseühingu juhatusele teadmiseks ja asjaosalistele teatamiseks.

3. Keskühingu ja kutseühingute tegelaste tööst vabastamise asjus, ühingu asjaajamise sihil, saadeti Raudteevalitsuse Direktorile järgmine kiri:

Hra Raudteevalitsuse Direktorile.

VII Üleriiklik Raudteelaste Kongress läbi arutades keskühingu juhatuse liikmete töötamisvõimalusi, võttis vastu resolutsiooni:

„Kongress soovib Keskühingu juhatusele astuda vastavaid samme, et kaks keskühingu tegelast keskühingu töödeks vabastataks ning kutseühingute esimeestele antaks ühingu asjade ajamiseks iga kuu kohta 16 vaba tundi.“

Selle täitmiseks Teile poole pöördudes, palume lahket vastutulekut. Selle juures tähendame, et enamikus raudteel on kutseühingu tegelastele ühingutes teotsemist valitsuste poolt soodustatud.

Kui postlaste kutseühingu keskjuhatust teeb uinakut...

Provintsiikiri.

Juba mõned hädad aastad pole kuulda postiteenijate kutseühingu kõrgest kojast — keskjuhatusest — ei kippu, ei kappu. Ta on otsekuul maa alla kadunud. Kunagi varem, kui tolle koja „oberschneider“ ehk harilikus kõnes — esimees — tegi mööda maad ringreise, reklaamis enese tegevust ja kiskus maha teiste tööd, keskjuhatust andis pea igapäev kogu maale versta-pikkusi „vahelugemisi“ küll iidamast, küll aadamast. Ei väsinud vahutamast siis „oberschneideri“ suu. Ta muudkui väntas ja „filmis“ maarahvale — kord poogna, kord kaks. Teinekord rohkem kui kaks. Nii kuidas tuju ja veeseis ta ahju ees.

Ja osakonnad lugesid. Ja väsisid. Kantselei kaustad aga paisusid.

Nüüd on aga miskipärast lood muutunud. Tuul on pöörand kagust edelasse ja „asja muutnu vedelasse“. Suur ja majes-

teetlik vaikus on võtnud maad. Keskjuhatust teeb „salooat“ peale raske töö. Ta puhkab kui väsinud kangelane — ei kuule ega näe, mis sünnib ümberringi: kirjajahetused jätab ta täitmata. Paberid osakondadele vastamata jne.

Osakonnad imestavad. Vangutavad pääd ja küsivad ammuli-sui: Mis nüüd seal Tallinnas lahti on?

Ja kratsivad kõrvalesta:

„Küsi keskjuhatusele järele, aga keskjuhatust pole. Oleks ometi kaks keskjuhatust, siis üks neist oleks ikkagi vastanud. Nüüd aga...“

Ja heidavad käega.

Tõsi küll — kui keskjuhatust oleks kaks, siis oleks ehk kuidagi vastuse ka saanud. Igatahes postiteenijate tulevikukongressid peaks nägema ette kaks ehk kolm keskjuhatust. Kui siis edaspidi juh-

Sellele saabus järgmine vastus:

Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks Teie kirjale 6. VI. 30. a. nr. 117 teatab Raudteevalitsus, et kuigi tema pooldab soodustuste andmist Kutseühingute tegelasile — nende teenistusest vabastamise näol ühingutes teotsemiseks, — ei saa tema siiski vastu tulla Keskühingu palvele, kuna selleks puudub vajalik krediit.

Eeltoodud vastuse peale saadeti Raudteevalitsuse Direktorile järgmine kiri:

Raudteevalitsuse Direktorile.

Tagasi tulles Teie lahkele kirjale 12. juunist s. a. nr. 1305, täname Teie põhimõtteliku nõusoleku eest soodustuste andmiseks kutseühingute tegelasile.

Tegelikult lubatavate soodustuste võimaldamiseks palume kuni vastavate krediitide nõutamiseni korraldusi teha, et kutseühingute tegelasile võimaldataks tarviduse korral teenistusest puududa. Teenistusest puudumised võiksid esialgu teostuda kohalikkude olude järgi, kas vabastatava töö ärategemisega tema enda poolt ületundidena või kaasteenijate kaasaitamisel nii, et töö huvid selle all ei kannataks.

1931./32. a. ja järgmistesse eelarvetesse palume vastavad krediidid lahkelt sisse võtta.

4. Riigiteenijate oma elumajade ehitamise soodustamise asjus saadeti Raudteevalitsusele järgnev kiri:

Raudteevalitsuse Direktorile.

VII üleriiklikul Raudteelaste Kongressil arutati muu seas korteri küsimuse lahendamise ühe võimalusena, et valitsus soodustaks riigiteenijatele oma elumajade ehitamist. Üheks soodustuseks nähti seejuures ehitusmaterjalide veo võimaldamine alandatud tariifiga.

tub, et üks keskjuhatus tõrvab Haapsalus suvilaid, teine nokitseb raamiseaduse „raami“ kallal, siis kolmas leiab kuidagi ikka natukene mahti osakondade nõudeid täita.

Peaasi aga — „freund“ Kallmannil oleks rohkem aega. Ta saaks siis teha jälle ühe otsa Lätimaale. Informatsiooni mõttes muidugi. Mäletate, nagu ta seda tegi „organisatsiooni huvides“ läinud suvel. Nimelt suvel, sest suvel on sarnastlaadi *sõidud* kõige tulusamad võtta ette, kuna suvel on kõik organisatsiooni tegelased naaberriigis kas puhkusel või Majorenhofis päikesevanne võtmas, ühesõnaga, kõik eeldused on olemas, et põhjalikult tutvuda lätlaste kutseorganisatsioonide struktuuriga ja õppida naabrilt, kuidas tuleb organiseerida organiseeritud organisatsiooni nii, et organiseeritud organisatsioonist saaks lõhkiene küna ehk musikaalses väljenduses — „si—be—moll“.

Peab tõesti pea olema, kes niisugused

Seda küsimust Teile esitades, palume Teie lahkelt kaasabi selle soodustuse võimaldamiseks.

Sellele saabus järgmine vastus:

Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Vastuseks Teie kirjale nr. 122 — 12. 6. 30. teatan, et Teedeministerium ei poolda sarnase tariifi maksmapanemist.

5. Raudteevalitsust paluti teha vastavaid korraldusi vaguni vigade leidmisel vastavate preemiate väljamaksmiseks vagunijärelvaatajaile:

Raudteevalitsuse Direktorile.

Praegu on tarvitav moodus, mille järgi maksetakse tasu katkiste roobaste leidmise eest. Liikumise hädaohutuse kindlustuseks on tarvilik intensiivne valve ka selle järgi, et veereva koosseade osad vigadeta oleksid.

Sellela arvestades, võttis VII üleriiklik Raudteelaste Kongress vastu järgmine resolutsiooni: „et vaguni järelvaatajaile saaks makstud vaguni vigade leidmisel vastav preemia.“

Seda Teile teatavaks tehes, palume vastavaid korraldusi, tagajärgedest meile lahkelt teatades.

Sellele saabus järgmine vastus, millest ärakiri saadeti veosakonna teenijate kutseühingule.

Raudteelaste Keskühingule.

Keskühingu kirja nr. 123 peale teatan, et R. V. ei poolda preemia maksmist vaguni järelvaatajatele leitud vagunite vigastuste eest, sest selliste vigade leidmine ongi vaguni järelvaataja te pe ülesanne.

Et katkiste roobaste leidmise eest maksetakse tasu, ei ole siin mõõduandev.

6. Ajutise tööjõu mõiste selgitamiseks saadeti Raudteevalitsusele alljärgnev kiri:

targad asjad välja mõtleb!! Suvel Lätis „käima peal“ olla.

Mis te ütlete selle kohta, mis?! Ei noh, Kallmannil on nappu. Näete, kuidas ta kodumaal „organiseerib“: isegi omarühma mehed, s. o. tehniline personaal, keeravad selja talle ja asutavad omaette ühingu.

Nüüd on aga kuulda veel hullemat: maaasutuste ja provintsilinnade tegelaste keskel on mõte liikumas — lüüa lahti praegusest „kohi-keskjuhatuses“ ja asutada uus jõuline ühing, n. n. „provintsi liit“, mille keskkohaks oleks Tartu.

Uus ühing asuks esmajoones (teiste mõttesalistega) tuulutama keskliidu pehkinud õhkkonda ja rakenduks üldse teostama teenijaskonna nõudeid, missugused tänini aastate viisi lebanud keskjuhatus portfellis.

Keskjuhatus oma uinakus on läinud isegi niikaugele, et ta ei võta vaevaks osakondadele teatada, kuidas uus juhatus jao- tas omavahel ametid.

Raudteevalitsuse Direktorile.

Kuigi Vabariigi Valitsuse määrusega on tõmmatud piirjooned „ajutise“ tööjõu mõiste eritlemiseks, on tegelikus elus siiski täiesti selgusetu (raudteel muidugi), kus lõpeb ajutine tööjõud või algab „määraline“ või „ülemääraline“ teenija.

Valitsuse määruse järgi peavad kõik ametikohad, mille kestvus on üle kolme kuu, koosseisu sisse võetama, kuid seda alati ei täideta. Sellest möödahiilimiseks tarvitatakse moodust, et iga kolme kuu tagant teenijat vallandatakse ja uuesti teenistusse võetakse.

Eeltoodud arvesse võttes, otsustas VII üleriiklik Raudteelaste Kongress:

„Ajutised teenijate ametikohad peaksid jääma sarnasteks ainult kolmeks kuuks, peale selle aja möödumist tuleks nad viia koosseisu.“

Seda Teile teatavaks tehes, palume Teie korraldust edaspidise kindla korra maksmapanemiseks.

Sellele saabus vastus:

Eesti Raudteelaste Keskühingule.

Teie kirjale nr. 124 — 12. juunist s. a. on Direktor kirjutanud järgmise resolutsiooni: „Fa ja Dp uue koosseisuga tulevad ajutised kohad ära kaotada. J. Raudsep, Direktor. 17. VI. 30.“

7. Teenijate ja administratsiooni vahel valitseva vahekorra selgusetuse puhul esines Keskühing Raudteevalitsuse ees järgmise kirjaga:

Raudteevalitsuse Direktorile.

Raudteelaste õigused ja kohustused eriti vahekorras administratsiooni ja teenijate vahel on pahasti selgusetud, mille tõttu VII üleriiklik Raudteelaste Kongress küsimust läbi arutades vastu võttis järgmise resolutsiooni, et:

Provints ei teagi, kas on uus juhatus moodustatud või ei ole.

Tasu oskab esimees enesele küll määrata — aga töö „kirjutab korstnasse“. Selle asemel, et informeerida liikmeid tähtsate päevaküsimustega — aetakse *erakonna* sahkerdusi ja kurameeritakse Riia plääžil.

„teenijate ja administratsiooni vahekord kui ka teenijate kohused ja õigused täpsemalt fikseeritaks vastava seadusega, määrusega või kollektiivlepinguga. Määruse, seaduse või kollektiivlepingu kava väljatöötamisest osa võtma kutsuda teenijaskonna esindus.“

Seda Teile teatavaks tehes, palume lahkelt teatada, kas on Raudteevalitsusel kavatsus samme astuda selguse loomiseks praeguses ebamääras olukorras.

Teie kavatsustest palume lahkelt Keskühingule teatada.

8. Ajakirja „Side“ toetamise mõttes saadeti kõigile kutseühingutele järgmine kiri:

Kõigile kutseühingutele.

Ajakiri on parim abinõu kutseliikumise elustamiseks, kuid seni on kutseühingud väga vähe ära teinud kutseajakirja levitamiseks oma liikmete keskel.

Kutseühing peab tarvikuks soovitada ühingutele energilisemalt „Side“ kasuks tööd teha, aastatellimiste vastuvõtmisega ning üksikmüügi korraldamisega kohapeal ja osakondades.

Eestkätt soovitate kutseühingutele teatud arvu „Side“ numbreid tellida ja neid oma liikmetele kätte saata, mis oleks ka väikeseks toetuseks ja propagandaks „Side’le“.

9. Valga pensionäridelt saabus Keskühingusse palve priisoidupiletite ja priiarstiabi saamiseks, millele saadeti Keskühingu poolt järgmine vastus:

Pensionäridele

Mart Edenberg’ile ja teistele, Valgas.

Teie kirja puhul 1. märtsist s. a. palume teatavaks võtta, et pensionäridele, kes vajavad

Pole siis ime, kui maaosakonnad ja provintsilinnad teevad pisikese „lapua“ ja asutavad erikorporatsiooni, mis võimaldab sõbralikku koostööd teiste riigi- ja omavalitsuse teenijatega ja lahkkelideta vagude-ajamist oma sööti jäänud kutseühingu kesal.

Homo sapiens.

Viipeid viimaselt postiteenijate kongressilt.

Uniselt ta algas see viimane postiteenijate ülemaaline istang — kongress. Unine ja laisk püsis ta üks ja kolmveerand päeva ja haihtus siis aastaks — pigem talveks, et siis sama loiult astuda kokku sama videviku-piibujututsemiseks (uut midagi viimaseaja kongressid ei ole ju pakkunud).

Näib nagu ei olekski need kongressid posti *teenijate* kongressid. Palju teenijad viimasel ajal oma soove on saanud kon-

gressi kaudu teostada? Sest juhatab härra Martens, kõneleb härra Martens ja hääletab ka hra Martens. Kallmann aga teeb resolutsioone. Teenijate osa on ses komöödias passiivne: vaata, kuula, tõsta käsi.

* * *

Keskjuhatuses esimees „kuningas“ Kallmann avas kongressi ja ütles: „Möödunud aasta on olnud kutseühingule paigalseisev. Midagi juure võidetud ei ole.“

sõitu raudteel pensionide kättesaamiseks, antakse 4 piletit aastas sõiduks lähemasse linna — Eesti Panga osakonna asupaika. Tulevikus on uue raudteeseaduse eelnõu järgi loota ka pileteid saada müül põhjusil.

Mis puutub arstiabi andmisesse, siis puudutab see kõiki pensionääre (ka mitte raudteelasi)

ühevõrdselt ja on lahendatav kohalikkude omavalitsuste kaudu sel määral kui igal üksikul tasuta ravimine vajalikuks osutub.

Akuutselt seda küsimust üles võtta ei saa, kuna praegu teadupärast võitleme just olemasolevate õiguste kärpimise vastu ja iga laiendav ettepanek on algusest peale mõttetu.

Riigiteenijaskond ja avalik arvamine.

Ajakirjandus — avaliku arvamise mõjutaja.

Vanemate kultuurmaade riigiteenijate kutseorganisatsioonel on küllalt kogemusi avaliku arvamise mõjust riigiteenijaid puutuvate küsimuste lahendamisele. See mõju on alatasa kasvamas. Sellepärast katsume selgitada, mis on avalik arvamine ja kuidas ta tekib.

Ei saa nimetada mingisugust ühist avalikku arvamist, kui midagi kindlat ja konkreetset. On olemas palju avalikke arvamisi või õigemini seltskonda moodustavate üksikute gruppide arvamisi, millele kujundamisel on mõõduandvad neisse kuuluvate indiviidide ilmavaade, sotsiaalne ja majandusline seisukord. Ainult riigiteenijaisse puutuvais küsimusis leiavad kodanlised grupid harilikult ühise keele, mis peaaegu kunagi riigiteenijate kasuks ei kõnele. Alati püütakse tõendada, et riigiteenijad olevat igatepidi üks kõige kindlustatuim ühiskonna kiht.

Avalike arvamiste väljendajaiks on vastavad ajakirjad, millede mõju on määratu suur seltskonnale.

Ajalehe mõju peamine tegur on suggestioon. Ajalehe lugejaid võib võrrelda koosolekul viibijatega. Ka seal kandub kuulajale kõneleja suggestiivne mõju. Üksikud koosolekule ilmunud isikud sulavad nagu üheks ühtlaseks massiks, millest eraldub vaid kõneleja isik. Samasugune lugu on ka ajalehe lugejatega. Ajalehe artikli lugemisel mõjub alateadlikult mõte, et sama lehte ja samu ridu loevad tuhanded teisi. Kirja saamisel suhtutakse kriitiliselt ta sisule, kui üksiku inimese isiklike arvamisele. Teine asi on aga ajalehe lugemisega: siin tekib paratamatult alateadlik mõte, et ajalehti trükitakse tuhandeis eksemplaaris ja, et artiklis avaldatud mõte on tuhandete inimeste ühine arva-

Just samasisulise sissejuhatusena, mäletan, avas ta paar aastat tagasi kongressi. Ja tegelikult ongi see tõsi. Kutseühingu paigalseis on eriti 1928. aastast saati „stabailne“. Ja sinna ta jääbki kuni liikmed ei leia moodust kuidas väärata seda paigalseisu ühingu kasuks. Sest midagi peaks ometi tehtama. Niisuguses sajasopilises ummikus tammumine viib surmale ühingu. Lagunemist on juba märgata. Massiline liikmete lahkumine, uute ühingu asutamine jne., kõik see osutab liigagi ilmekalt, et midagi on „liimist lahti“ ja et just ühingu juhtimine nüüdisel kujul ei vasta liikmete huvidele ja üldsuse nõuetele.

* * *

Motto: Suvilate korraldus on organisatsiooni suurimaid töid...

1930. a. kongressi protokoll.

Aga halvasti korraldatud on too „suurimaid töid“. Ei mingit järeloküsimust provintsi — kes kuhu sooviks suveks tervist

kosutama minna, et siis häälteenamusega otsustada, kuhu peaks enamuse soovide kohaselt üürima ehk soetama suvikortereid. Kongressile esitatakse viimistlemata kava osta sinna-tänna maja. Kallmann loeb resolutsiooni, Martens loeb pääle selle ka midagi tasapisi omaette. Hüüab siis kõva häälega juhatus estraadilt saali suunas: poolt pole, vastu ka ei ole. Tähen-dab vastuvõet. Ja nii otsustatakse „organisatsiooni suurimaid töid“.

Minu arvates on keskjuhatuses esimehe arvamus ja talitusviis suvilate asjus veidi vildakal baasil.

Kas ei oleks õigem kohapeal osakondades asja kaaluda kuivõrt otstarbekohane on suvilate soetamine ja alles siis võtta küsimus kongressil arutamisele, sest kongressi saadik ei võiks subjektiivseid ja isiklike soove laiendada massi volituse-ta üldtähtsusega ja üleriikliku kaaluga küsimustele.

Poštisto.

mine, vastasel korral puuduks tarvidus ajalehe paljundamiseks.

Nimede varjamine ja perioodiline ilmumine suurendavad omalt poolt ajalehe suggestiivset mõju. Asjaolu, et ajalehe artiklid ilmuvad suuremalt jaolt autorite nimedeta, jätab lugejaisse kollektiivarvamise mulje, missugune omalt poolt kaasa aitab kriitikavõime allasurumisele.

Koosoleku mõju ei ole kunagi nii kestev kui ajalehe oma. Koosolekul viibija võib olla kaasa tõmmatud kõigist seal avaldatud ideedest ja mõttest, kuid järgnevad igapäevased mured asetavad koosoleku mõju tahaplaanile ja aja möödudes kahvatub see teiste murede kõrval pea täielikult ning ühes sellega haihtub ka suggestiooni mõju. Ajalehe mõju aga kestab edasi. Järgmisi numbreis korduvad eelmiste artiklite mõttekäigud, nende mõjul kõveneb esimese arvamise suggestioon.

Alatasa võib tähele panna, et inimesed on harjunud lugema ainult teatud kindlat ajalehte, mille arvamisi võetakse vastuvaidlematu tõena. Seega satuvad lugejad täielikult ajalehe suggestiivmõju alla ja tihti ei suuda enam isegi vahet teha nende oma ja ajalehe arvamise vahel.

Eelpool öeldu käib peamiselt juhtkirjade kohta.

Samuti suur mõju on ka teadete osal. Iga sündmus jätab üksikuisse inimesesse erisuguse mulje ja seda erinevam on selle juhtumi ajalehte saadetud kirjeldus.

Isik, kes püüab koguda oma ajalehele erakorralisi uudiseid ja otsib igal pool vaid sensatsioonid, kirjeldab juhtunud raudteeõnnetust kindlasti teisiti, kui teine sõnumisaatja, kes vaatleb õnnetust selle sotsiaalsest küljest. Suurt osa etendab ka

sõnumeile reserveeritud koht ajalehis ja missuguste pealkirjadega neid varustatakse. Sama tähtis on toimetaja isiklik seisukoht mõne sõnumi suhtes ja tema isiklik arusaamine selle mõjust lugejaisse.

Sõnumitooja nime varjamine on avaliku arvamise mõjutamise tähtsamaid abinõusid. Selleks aitab omalt poolt kaasa ajalehtede püüetunnistada endid erapooletuiks, mida, näiteks, teevad Saksamaal 50% kõigist ajalehist. Lugejaisse jääb kõikumatu mulje täiesti objektiivse pildi saamisest kõigist ajalehis äratoodud juhtumist.

Ametnike ja tööliste ametiühingud, silmas pidades ajakirjanduse määratud mõju avaliku arvamisest, peaksid oma sihtide taotlemisel mitte usaldama ainult enda jõudu, vaid sihi tagajärjekaks saavutamiseks püüdma avalikku arvamist oma poole kaasa tõmmata. Ametiühingute huvides on võita avaliku arvamise poolehoidu. Viimase mõjutamine ajakirjanduse kaasabil on ametiühinguliste organisatsioonide peaülesandeid. Kuid kodanlised ajakirjad ei paku oma abi riigiteenijale. Kõik, mis ei vasta lehe suunale, lendab paberikorvi.

Kogemused on näidanud, et ainult töölisajakirjandus tõsisemalt välja astub riigiteenijate sotsiaalsete ja majandusliste õiguste kaitseks. Suurem osa aga nõndanimetatud erapooletust ajakirjandusest ajab kapitalismi mõjul riigiteenijate ja tööliste vastast poliitikat.

Sellepärast on riigiteenijate organisatsioonide kohus kaasa aidata töölisajakirjanduse levimisele. Selle töö tulemused tasuvad nähtud vaeva.

Haridustsensuse liialdatud eesõigustamine.

Mõni aeg tagasi kõneles Preisi maa-päeval dr. Grimm hariduse küsimusest, puudutades muuseas haridustsensuse liialdatud eesõigustamist. Ta ütles umbes järgmist:

„Haridusel on kahtlemata suur tähtsus, sest iga tegevus nõuab inimeselt teatud hulka teadmisi. Puudulikkude teadmiste korral võib inimene muutuda isegi nädaohtlikuks seltskonnale, kui ta ei seisa, kui asjatundja, oma ülesande kõrgusel. Seetõttu nõuabki iga seltskondlik korraldus tegevust alustavalt inimeselt teatud

eelharidust. Viimasel ajal on aga selles suhtes märgata otse haiglast liialdamist, mille kaotamiseks peaks alustatama praktilist võitlust. Inimese võimeid ei tohiks hinnata ainult koolis saadud hariduskäigu järele. Oleks kindlasti aeg selgusele jõuda, et mitte haridus ei ole otsustav, vaid inimese individuaalsed võimed. Inimese vaimline areng ei lõpe veel ühes kooliajaga. Kooliharidus on vaid abinõuks elus edasisaamiseks. Lõplik rahvakooliharidus on kindlasti eelistatavam katkestatud keskkooliharidusest. Tegelik elu näitab

meile sagedasti, et inimesed rahvakooli-haridusega suudavad palju rohkem korda saata ja seltskonnale rohkem kasulikud olla, kui mõned kõrgema haridusega isikud kogu nende pähetuubitud tarkusega. Selles mõttes peabki algama võitlus haridustsensuse eesõigustamise liialdamisega. Demokraatia kõlbliseks põhimõtteks on

leida kohaseid isikuid igast rahvakihist. Ka praktiliselt ei tohiks teatud õiguste omandamine muutuda vaid valitsevate kihtide eesõiguseks. Ainult see riik kannab tõesti ja õigusega vabariigi nime, missugune pakub oma kodanikkudele ühesuguseid haridusvõimalusi.“

Austria postiteenijate olukorrast.

Austria postiteenijad jagunevad 8 rühma. 8. rühma kuuluvad ametnikud kõrgema haridusega, doktori tiitliga, 7. keskkooliharidusega ja küpsusetunnistusega, kuna esimesse rühma kuuluvail jätkub lugemise, kirjutamise ja arvestamise oskusest. Alam- ja keskteenijate palgad on Viinis järgmised:

	shillingit kuus ¹⁾
Abijõud	130
Kastide tühjendajad }	146—250
Telegrammikandjad }	
Kontoriteenijad }	151—289
Telegrammikandjad }	
Kirjakandjad	160—327
Rahakandjad }	160—368
Kirjadesorteerijad }	
Kassade juures tööta- vad ametnikud, kassa- pidajad	187
Peakassapidajad, vane- mad ametnikud, kontori- ülemaad	409—515

Tagapoolsed numbrid näitavad palga ülemmäära 19 aastase teenistuse järel.

Peale selle on perekonnaabiraha 5 sh. kuus naise pealt, kui see ei ole riigiteenistuses ja lapse pealt 5 sh. kuni 18 aastani, mis võib palve peale maksetud saada ka kuni 24 aastani hariduse omandamise lõpetamiseks.

Kassade juures töötajatele maksetakse veel 4 sh. iga 100.000 sh. läbikäigu pealt juhtuvate puudujääkide katteks.

¹⁾ üks shilling umbes 53 senti, jaguneb 100 grossiks.

Määralsed teenijad, kellel vormiriietuse sunduslik, saavad selle maksuta, kuna abijõud, keda palgatakse puhkuselolijate asemel ja massiliste haigestumiste puhul — selle eest peavad maksma.

Kuid palgast tuleb maha arvata mitmesugused maksud.

Haigekassale 1,5% kuus kuni 600 sh. kuupalgani. Haigekassamaksu ülemmäär on 9 sh. Pensionikassale 2,5%, töölistojale 0,1%, sissetulekumaksu 1,8%, teenijaskonna esindajaile 0,3% ja kutseühingu liigetel liikmemaksu 0,7% — nii üldse kokku umbes 7%, mõnes palgaastmes rohkem, teises vähem.

Elukalliduse võrdlemiseks esitan siin ka mõnede tähtsamate elutarbeainete hinnad: leib 68 grossi klg.; või — 6,50 kuni 8 sh.; piim 52 grossi liiter; loomaliha 2,50—3 sh.; sealiha 3—5 sh.; jahu 64 gr. klg.; ülikond 180—200 sh.; saapad 24—30 sh.; mööbliga tuba 60 sh. kuus.

Haiguse vastu on kõik riigiteenijad kindlustatud, kuid raudteelaste suhtes on teistsugune korraldus.

Haiguse korral maksab teenija, kui arst koju tuleb, esimesel korral 1,30 sh., järgmistel kordadel 70 grossi. Ise arsti juures käies esimene kord 70, järgmistel 30 grossi. Eriarsti tarvitades on need normid vastavalt 3 ja 2,2 ja 1sh. Arstirohtude eest iga eraldi rohu pealt 10 grossi.

Need määrad maksavad teenija enese, abikaasa ja laste kohta. Haigetele maksetakse terve palk edasi kuni ühe aastani, olenedes sellest, kuidas otsustab usaldusarst, kelle tunnustusel võib teenijat kas

**Uuendage „SIDE“ tellimisi 1930 a.
II poole peale.**

ajutiselt või jäädavalt vallandada. Naisametnik saab sünnituskorral täispalga ja peale selle haigekassa poolt toetust siis, kui ta seks puhuks on pidanud teenija palkama. Tähendatud toetus on $\frac{1}{2}$ kuupalgast ja maksetakse üks kuu enne ja 2 kuud peale sünnitamist. Sama määrus toetuse suhtes maksab ka teenija abikaasa kohta.

Abijõud või ülemäärased on haiguse vastu kindlustatud töölis- ja tööstushaigekassade juures, kust saavad haiguse korral arstiabi kui ka palga, millest aga postivalitsus ühe shillingi päeva kohta maha arvab.

Haiguse korral maksetakse üheaastase teenistuse järel üks kuu, kaheaastase teenistuse järel kaks kuud terve palk. Peale selle maksetakse pool palka, samuti ka sel juhtumisel kohe esimesel haiguse kuul, kui teenija teisel poolaastal jälle haigestub.

Austrias on postiringkonnavalitsuste juures teenijaskonna õigusi kaitsevad komiteed, mis koosnevad organisatsioonide esindajaist. Nende ülesanne on teenijaskonna õiguste eest valvel olla ja mõnigi kord on ringkonnavalitsused nende survele pidanud tagasi võtma määrusi, mis teenijaskonnale vastuvõtmatud.

Pensionile võib teenija minna peale 35 a. teenistust või 60 eluaastat. Kuid ka haiguse korral, mis üle aasta kestab, lastakse teenija pensionile, sageli ka lühemaajalise haiguse juures, kui postivalitsuse usaldusarst isiku tunnistab teenistuse jätkamiseks mittekölbulikuks. Sellasel korral on pension muidugi väike ja peale surma saab abikaasa pool mehe pensionist.

Puhkeaeg on Austria postiteenijail ebademokraatliselt korraldatud ja mitmesugune, olenedes teenija ametirühma kuu-

luvusest. Nii on 1.—6. rühmas, kuhu kuuluvad kirjadesorteerijad, rahakandjad, ametnikukandidaadid, kirja- ja telegrammikandjad, kastide tühjendajad ja koristajad:

8	päeva	peale	kuuekuulist	teenistust,
14	„	kuni	10 aastani,	
21	„	peale	10 a.,	
28	„	peale	20 a.	

7. rühmas, kuhu kuuluvad kassade juures töötavad teenijad, kassapidajad, juhtivad ametnikud ja kontoriülemad:

14	päeva	peale	6-kuulist	teenistust
			kuni	5 aastani,
21	„		5—15 aastani,	
28	„	peale	15 a. teenistust,	
35	„	peale	30 a. teenistust	mõne-
			dele	kõrgematele ametnikele.

Austrias on posti-, telegraafi- ja telefoniteenistuses umbes 28.000 inimest, kelledest õige suur protsent organiseeritud nelja järgmisse organisatsiooni: Posti sündikaat, Saksa sündikaat, Kristlik sündikaat ja Erapooleetute sündikaat. Kõige tugevam neist on esimene 2 korda kuus ilmuva häälekandjaga „Postgewerkschaft“, kellesse on koondunud ühes pensionäridega kokku 13000 teenijat. Tähendatud organisatsioon on sotsiaaldemokraatliku ilmega ja teiste ühingutega liidus ei ole. Liikmemaks on $2\frac{1}{2}$ shillingit kuus, mille eest saadetakse ka häälekandja. Ühing toetab ja kaitseb liikmeid kutselistes küsimustes, annab juriidilist abi, korraldab maksuta kutséalalisi kursusi, võimaldab igasugust sporti harrastada jne. Teiste ühingute kohta teateid ei ole.

Viini postiametniku Ed. Sykora andmeil
J. Vahtkerl.

Välismailt.

J. T. F. järjekorraline kongress Londonis.

22.—27. septembrini 1930 a. peetakse Londonis, Caxton Hall'is, Viktoria tän. järjekorraline I. T. F-i kongress.

Nagu enamalgi peetakse ka seekord kongressil erikonverentsid merimeeste, autojuhtide ja raudteelaste sektsioonidel, et oleks võimalik arutada läbi sekretariaadi poolt sektsioonide kohta esitatavad teesid.

Et hõlbustada vastuvõtu-komitee tööd palutakse aegsasti teatada delegaatide nimed, mis päeval ja ajal delegaadid Londoni jõuavad ning kas soovitakse peatuda võõrastemajas.

Avaldatakse lootust, et kõik I. T. F-i kuuluvad organisatsioonid saavad oma esindajad kongressile.

Kongressi algus on kell 10 hommikul.

Esialgne päevakord:

1. Tervituskõned.
2. I. T. F-i esimehe avamiskõne.
3. Kongressi-büroo valimine.
4. Mandaatide läbivaatamine.
5. Töökorra kindlaksmääramine.
6. Tegevuse aruanne 1929 a. eest.
7. Kassa aruanne 1928—1929 a. eest.
8. Esildatud ettepanekud.
9. Ettekanne maailma-majanduse probleemidest ja arenemis-suunadest.

Ettekandega esineb üks tuntuim inglise mandusteadlane, kelle nimi avaldatakse hiljem.

10. Liikmemaksu kindlaksmääramine.
11. I. T. F-i asukoht.
12. a) Nende maade äramääramine, kes saavad esindajaid nõukogusse ja täidesaatvasse komiteesse.
- b) Esindajate ja asetäitjate valimine nõukogusse.
- c) valimised täidesaatvasse komiteesse.
- d) Sekretäride valimised.
13. Järgmise kongressi koha kindlaksmääramine.

I. T. F-i põhikirja artiklite XIX ja XX järgi on I. T. F-i kuuluvad organisatsioonid õigustatud saatma delegaate liikmete arvu järele, mille eest on makstud viimane liikmemaks ja nimelt:

5.000 liikme pealt ühe delegaadi, 5.000—10.000 liikme pealt kaks delegaati; iga järgmise 10.000 liikme pealt kuni 100.000 liikmeni ühe delegaadi ja üle 100.000 liikme iga 50.000 liikme pealt ühe delegaadi.

Hääletamine on nimeline.

Soovikorral loetakse hääled organisatsioonide liikmete arvu järgi. Hääleõigus antakse selle arvu liikmete järgi, mille eest on maksetud viimane liikmemaks.

Ametnikkude internatsionaali kongress Genfis.

6.—8. aug. käesoleval aastal peetakse Genfis Ametnikkude internatsionaali (eesistuja Falkenberg) kolmandat kongressi. Tähtsamad päevakorra punktid on: 1) Ametnikkude internatsionaali seisukord käesoleval momendil ja tulevikus. Aruandja: Noordhoff. 2) Ametnikkude majanduslik seisukord Euroopa riikides. Aruandja dr. Völter. 3) Ametnikkude esindus ja koostöö (administratsiooniga) organid mitmesugustes Euroopa riikides. Aruandja Médori. 4) Ametnikkude probleemide arenemine mitmesugustes riikides. Aruandja Albert Thomas.

Sellest on näha, millise tähtsuse rahvusvahelisele ametnikkude liikumisele omistab Rahvusvahelise tööbüroo direktor. Kõigi internatsionaali kuuluvate organisatsioonide ajakirjad, muude hulgas ka „Tribune du Fonctionnaire“ 7. juunist s. a. rõhutavad, et Rahvusvahelise tööbüroo direktori osavõtt kongressile erilise tähtsuse annab. Sellest järeldavad nad, et tarvis suurel arvul Genfi ilmuda, et kongressi muuta mõjuvaks rahvusvaheliseks demonstratsiooniks. Selleks peetakse esimesel kongressi päeval *rahvusvaheline suurkoosolek*, millel mitmesuguste maade ametnikkude juhid kõnedelega esinevad. *DBZ.*

Kollegiaalsus Prantsuse riigi-teenijaskonnas.

Hiljutise Pariisi postistreigi tagajärjel pidi terve rida postiametnikke kandma mitmesuguseid karistusi, mis ulatasid kuni teenistusest vallandamiseni. Protestiks nende karistuste vastu korraldatakse nüüd suuri meeleavalduskoosolekuid, kust kuni 10.000 ametniku korraga osa võtavad. Peale selle moraalse toetuse, muretsetakse aga ka karistatute ainelise toetamise eest. Vabaametihüüslük ajakiri „La Tribune du Fonctionnaire“ *avus korjanduse karistatute heaks ja juba esimesel päeval tõi see üle 24.000 frangi sisse.*

Jaapani edusamme.

Tõusva päikesemaa, Jaapan, on raudteelaste olukorra parandamise alal ette jõudnud nii mõnestki Euroopa riigist.

Maakohis, kus Jaapani riigiraudteede ametnikud on sunnitud elama nende ametkoha läheduses, reserveerib neile raudteevalitsus maksuta elumaju. Tänapäev ulatab nende maksuta kasutatavate elumajade arv 15.000-ni. Rongipersonaali tarvitada on suurem hulk magamisruume ning tehaste töölisgruppidele üürikorterid. Kõigile Jaapani raudteelasile on saanud harjumuseks igapäevane kehapesemine, ka selle eest hoolitseb riik, muutes supelmaju suurema jao raudteedepoode hädatarvilikuks sisseadeks. Nimeetatud supelmaju võivad kasutada ka ametnike perekonnad. Raudteelaste klubid hoolitsevad oma liikmete mõnusama ajaviite eest, pakkudes nende tarvitamiseks raamatukogusid, mänguruume ning spordiplatse.

Tokios asub kõrgem raudteelaste kool, mille õpilaskonna arv kõigub keskmiselt 200 ümber. Pealinnas asuvad ka 6 raudteelaste kutsekooli, millede tegevusest osa võtavad keskmiselt 4.500 ametnikku.

Umbes 200.000 teenijaile abiandmiseks on ametisse määratud 800 arsti. Jaapani riigiraudteede valitsus omab 6 haigemaja ja 4 raviplat ning tehakse eeltöid teiste sarnaste asutuste avamiseks.

Veidi statistilisi andmeid Ameerika sõidukite kohta.

Hiljuti avaldatud statistika andmete järele suurenes ameerika autode arv 1928—1929. a. 8% võrra. 1929. aastal ühendriikides oli tarvitusel 26.501.443 jõusõidukit. Sõiduloo maksude, trahvide ja teiste maksude kujul omandas riik 347.845.543 dollarit, millisest summast kulutati 24.505.737 dollarit valitsusmaksude ja teiste sarnaste väljaminekute katteks. Ülejäänud 323.337.806 dollarit kasutatakse auto-tänavvõrgu parandamiseks.

New-Jorgi osariigis ulatab liikumises olevate jõusõidukite arv 2.263.359-ni, Kalifornias 1.974.431 ja Ohios 1.766.641-ni.

Autovargusi. Autovarguste suhtes ületab New-Jork kõiki teisi riike. 1929. a. varastati New-Jorgis 10.064 jõusõidukit, kusjuures 40% varastest jäid jäljetult kadunuks. New-Jorgi kurjategijate album sisaldab 1900 elukutseliste autovaraste, 6500 autovarguses kahtlustatavate ning 3000 kaasosaliste näoilte.

Huvitav on ära märkida, et keegi White'i nimeline isik varastas ja müüs 7. kuu jooksul, kuni tema kinnivõtmiseni, 608 autot, s. o. keskmiselt 3 autot päevas.

Juubel Pärnu tolliteenijate peres.

Raamatupidaja JAAN SILLAOTS 60-aastane. 14. juunil s. a. pühitses Pärnu tolliameti raamatupidaja härra Jaan Sillaots oma 60. sünnipäeva ja ühtlasi ka 35-aastast teenistuse-juubelit. Sel puhul kaasteenijaskond üllatas kauaaegist ametivenda hinnaliste mälestusesemetega, kuna ülemus annetas kohusetruule ametnikule rahalise kingi.

2 kangelast veduril.

Hiljuti hoidsid ära oma kangelasliku teguviisiga suurema raudteeõnnetuse Belgia raudteedel vedurijuht Mathias ja kütja Godin, saades ise raskeid vigastusi. Juhtum oli järgmine.

Lähenedes Brüsselist väljunud rongiga nr. 1684 Charleroi'le pani vedurijuht tähele, et eelsignaal ei olnud lahti. Silmapilkselt keeras vedurijuht regulaatori kinni. Samal momendil lõhkes vagunite aurukütte toru ja keeva auru pilved täitsid kogu ruumi veduril. Ei olnud enam mingisugust võimalust pääseda piduri käepideme juure. Rong aga liikus 60-kilomeetri tunniikiirusega edasi. Oli täitsa pime. Mis võis juhtuda vedurijuhiga — on kütjal teadmata. Ta võtab kõik jõu kokku ja vaatamata rasketest põletishaaavadest veristatud kätele ronib tendrit mööda rongi ühendusosade juurde, katkestab piduri ühenduse ja paneb niiviisi rongi seisma. Pärast ronib ta tendrile tagasi, loobib söetükkidega veduriruumi aknad katki, mille tõttu aur veduriruumist vabalt välja pääseb. Pääsedes jälle katla juurde eemaldab kütja katla lõhkemise hädaohu.

Kuhu on aga jäänud vedurijuht!

„Appi! Appi!“ kuulduv ööpimedusest. Plokkposti vaht jookseb välja ja ruttab appihüüdjale vastu. Viimaks märkab ta teetammi kallakut mööda roomajat kogu, kes vaevalt veel suudab lausuda: „Ma olen rongi nr. 1684 vedurijuht. Telefoneerige, et rong vastu võetaks ummikusse.“

Mis oli sündinud? Vedurijuht oli samuti kui kütjagi katsunud ronida tendrile. Jalg oli aga vääratanud ja vedurijuht kukkus vedurilt maha. Põletishaavade ja kukkumisest saadud raske põrutuse peale vaatamata püüdis vedurijuht viimsest jõust roomata plokkposti juurde ja hädaohust teatada.

Kangelaste teguviis leidis väärilise hinnangu. Vedurijuht ja kütja said päevakangelasteks, neid imetleti. Carnegie nimelisest kapitalist määrati mõlemile autasu ja anti kuld aurahad. Peale selle pandi kokku kapital mõlemile kangelasele kodu ehitamiseks.

Belgia raudteelaste ühing võib uhke olla, et tema ridades sarnased mehed leiduvad. Ka I. T. F. tervitas kangelasi, kes mõlemad kauaaegsed ühingu liikmed.

„SIDE“

tellimise uuendamise ga
1930 a. teise poole peale
palub talitus praeguseid lugejaid rutata, et
ajakirja saamises vahet ei tuleks. - - - - -